

Utlåtande om ansökan om miljötillstånd för Haverön Lohi Oy:s fiskodlingsanläggningar i Nagu

177/11.01.01/2021

Bygg- och miljönämnden 10.03.2021 § 45

Beredare

Miljövårdsinspektör Petri Huovila, tfn 050 4646866

FöredragandeMiljövårdschef Carl-Sture Österman, tfn 044 458 5927
fornamn.efternamn@pargas.fi

Haverön Lohi Oy ansöker om nytt miljö- och vattenhushållningstillstånd för sina två fiskodlingsanläggningar och vinterförvaringsplats för fiskkassar i Sommarö by i Nagus södra skärgård. Det är frågan om Kläppens enhet öster om Berghamn, Österholms enhet söder om Österholm och Notgrundens enhet för vinterförvaring av fiskar söder om Notgrund. Odlingsbassängernas lägen finns i bilaga 1. Regionförvaltningsverket i Södra Finland behandlar tillståndet, dnr ESAVI/33631/2020.

Miljötillståndet som Vasa förvaltningsdomstol beviljat Haverön Lohi Oy 1.12.2015 är i kraft till slutet av år 2021. Det nuvarande tillståndet föreskriver följande begränsningar för verksamheten:

Kläppens enhet: Bassängernas totala yta får vara högst 700 kvadratmeter. Fodret som används för fiskodling får innehålla högst 310 kg/a fosfor och högst 2 200 kg/a kväve.

Österholms enhet: Bassängernas totala yta får vara högst 1 200 kvadratmeter. Fodret som används för fiskodling får innehålla högst 520 kg/a fosfor och högst 3 700 kg/a kväve.

Under tiden för vinterförvaring av fisk, från 15.10 till 15.5, får arealen av bassängerna som används vara högst 800 kvadratmeter och man får använda högst 5 % av de ovannämnda enheternas årliga totalmängd foder för att upprätthålla fiskarnas livsfunktioner.

Enligt den nya ansökan avviker inte verksamheten från verksamheten enligt det ikraftvarande tillståndet. Bassängernas totala ytor och mängden fosfor och kväve i fodret som används är desamma som i det ikraftvarande tillståndet. Den enda ändringen som föreslås är tiden för vinterförvaring, från 20.10 till 22.5, vilket är en bättre tidsperiod med tanke på anläggningens funktion.

Haverön Lohi Oy ansöker i första hand om att tillståndet för fiskodlingsverksamheten förlängs med ett tillstånd som gäller tills vidare och i andra hand med ett tillstånd som gäller tio år efter att tillståndsbeslutet vunnit laga kraft. Haverön Lohi Oy har arrenderat de nödvändiga vattenområdena av delägarlaget på Sommarö.

På Österholms enhet odlas regnbågslox som slaktfisk och på Kläppens enhet fiskyngel. Fiskarna odlas i nätbassänger som flyter i havet med stöd- och flytkonstruktioner av metall och plast. På Kläppen finns två odlingsbassänger, på Österholm en och på Notgrundens vinterförvaringsplats också en. Fiskarna rensas

vid Haverön Lohi Oy:s fiskrenseri på Haverö som har ett eget miljötillstånd. Fiskodlingsbassängerna är ankrade på plats och märkta enligt anvisningar av sjöfartsmyndigheterna. Utfodringen av fiskarna görs med pendelautomater så att man nästan helt och hållet kan undvika att utfodringen går förbi bassängerna.

Enligt tillväxtmålsättningen för fiskarna och mängden fosfor och kväve som fodren innehåller beräknas den totala näringsbelastningen för havet vara:

- Fosfor: 510 kg/a
- Kväve: 3 700 kg/a

Ca 60 % av belastningen orsakas på Österholms anläggning och ca 5,5 % på Notgrunds vinterutfodringsplats.

Som jämförelse kan man konstatera att de årliga utsläppen på till exempel avloppsreningsverket i Nagu under de senaste åren har varit i storleksklassen: P: 20 kg/a, N: 2 000 kg/a. Den årliga belastningen från reningsverket i Pargas centrum har varit på nivån: P: 200–300 kg/a, N: 10 000–15 000 kg/a.

Angående tillämpning av bästa tillgängliga teknik och bästa praxis med tanke på miljön konstateras det i ansökan att *”fiskodlingen och förvaringen i nätbassänger som är i bruk nu och avses i tillståndsansökan är det enda tekniskt och ekonomiskt möjliga alternativet. Fiskodling i slutna odlingskassar är inte ett alternativ som kan motiveras med modern teknik, eftersom det inte skulle vara tekniskt möjligt att genomföra eller vara ekonomiskt hållbart. Slutna odlingskassar håller inte för stormar som förekommer årligen på det aktuella havsområdet och därför är användning av slutna odlingskassar en utesluten form av odling. Det finns ingen odlingsmetod som kan tänkas ersätta odling i nätbassäng, eftersom havsodlingen ställer sina egna ramvillkor för metoderna som används och för hur de lämpar sig för Finlands förhållanden. De viktigaste utvecklingsområdena är fodrens egenskaper och utfodringsmetoderna vars utveckling gör det möjligt att påverka miljökonsekvenser. Haverön Lohi Oy använder endast så kallat Östersjö-foder för utfodring av fiskarna på alla sina anläggningar, vilket gör att den totala belastningen av fodret är så låg som möjligt. Utfodringen sköts omsorgsfullt och överdosering undviks noggrant. På anläggningarna används torrfoder med låg fosforhalt och eventuellt foderdamm avlägsnas före användningen. Sökanden följer med utvecklingen av metoder som minskar belastningen och foder. Fungerande och ekonomiskt hållbara förbättringar tas i bruk omedelbart. Sökanden använder i dagens läge bästa tillgängliga teknik och i användningen tillämpas bästa praxis.*

Foderbelastningen för havet som orsakas av sökandens verksamhet minskas genom att

- se till att undvika överdosering av foder i utfodringen
- använda foder med låg fosforhalt och avlägsna eventuellt foderdamm före användningen
- använda endast så kallat Östersjö-foder för utfodring av fiskarna på alla anläggningar, vilket gör att den totala belastningen av fodret är så låg som möjligt
- föra bok på anläggningarna så att bland annat mängden och kvaliteten av det använda fodret framgår
- vara omsorgsfull i lagringen och behandlingen av fodret
- följa med utvecklingen av metoder som minskar belastningen och foder och

genom att ta i bruk fungerande och ekonomiskt hållbara förbättringar.”

Om verkningsområdets naturekonomiska tillstånd kan följande konstateras: Fiskodlingarna ligger vid kanterna av ett stort öppet vatten (Harufjärden-Klobbskärs fjärden), vilket medför att näringsutsläppen blandas med stora vattenmassor. Dessutom effektiverar de rådande vindarna och höjdvariationerna av havsytan vattnets omsättning. Havsdjupet vid Kläppens fiskodlingsanläggning är ca 10 meter och 10–15 meter vid Österholm. Sydväst om Kläppen och Notgrund finns dock ett relativt slutet sundområde som delvis kan jämföras med en havsvik (sundet vid Björkholm och Österviken) och som i värsta fall kan samla rejält med utsläpp. Enligt uppgift har det inte gjorts kontrollundersökningar där.

Under nuvarande tillståndperiod har undersökningar om vattenkvaliteten, botten, bottendjur och påväxtalger och en kartläggning av blåstång gjorts på verkningsområdet. Genom recipientkontroll av norra delarna Gullkronafjärden följer man med effekterna av fiskodlingsanläggningarna på tillståndet och användningsdugligheten av havsområdets vatten. Uppföljningen har gjorts årligen i enlighet med kontrollplanen som Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy utarbetat och NTM-centralen i Egentliga Finland godkänt.

Som en sammanfattning av kontrollundersökningarna som gjorts åren 2016–2019 kan det konstateras att effekterna av näringsutsläppen från fiskodlingsanläggningarna på närliggande havsområden har varit omöjliga att bekräfta. Skillnader mellan kontrollpunkterna nära odlingsbassängerna och längre ifrån har inte iakttagits om det så är frågan om totalfosfor, kväve eller klorofyllvärden, bottendjur eller påväxtalger. Konstaterandet att *”det speciellt på Gulsjärdsområdet fanns fler vitmärlor och även musselkräftor än år 2012, alltså var tillståndet bättre än år 2012.”* är intressant. Även havsvattnets fosforhalter har varit lägre vid mätningar under de senaste åren än åren 2013–2014. År 2017 togs även blåstång med i kontrollundersökningarna.

I ansökan betonas att havsområdet utsätts för hela havsområdets bakgrundsbelastning samt näringsbelastning som orsakas av industri, bosättning, fritidsbosättning och lantbruk. Man bör också komma ihåg att flera tiotals fiskodlingsanläggningar under de senaste årtiondena har avslutat sin verksamhet i Skärgårdshavet och att även fiskodren och foderkoefficienterna väsentligt utvecklats, vilket har minskat näringsutsläppen från fiskodlingen med klart över hälften i jämförelse med nivån under det förra årtusendet. Sökanden betonar att ingen annan verksamhet som belastar vattnet har lyckats minska sin belastning lika mycket som helhet.

Företaget anser att tillståndsvillkoren inte bör skärpas och begränsas bara på grund av princip, eftersom det inte konstaterats att anläggningarnas verksamhet orsakar betydliga olägenheter för miljön och eftersom anläggningarnas läge valts på grund den goda vattenomsättningen enligt principerna för lokaliseringsstyrning av fiskodlingar. Enligt företagets uppfattning orsakar inte anläggningarnas verksamhet olägenheter för användningen av miljön och verksamheten påverkar inte vattnets förhållanden, flöde eller nivå. Enligt undersökningarna har inte effekterna av fiskodlingen påverkat bottenens tillstånd, eftersom bottenens tillstånd förblivit likadant som det var redan enligt

undersökningar i början av 2000-talet. Med beaktande av de ovannämnda faktumerna försämrar inte vattenkvaliteten eller situationen för botten eller bottenfaunan.

Enligt sökanden orsakar inte verksamheten olägenheter för fiske, fiskbeståndet, vattentrafiken eller annan användning i rekreationssyfte och inte heller tillståndspliktiga olägenheter som avses i vattenlagen.

Enligt sökanden bör tillståndsavgörandet möjliggöra verksamhetsförutsättningar för inhemsk fiskodling så att tillgången till inhemsk fisk kan förbättras, vilket i sin tur är en målsättning som satts upp av makthavarna. Olägenheterna som eventuellt orsakas av fiskodlingsverksamheten är små jämfört med verksamhetens fördelar som är ekonomiskt resultat, en sysselsättande effekt och säkerställandet av tillgången till inhemsk fisk. Man har också bundit sig till att uppnå samma målsättningar i det nationella vattenodlingsprogrammet 2015 som finns som bilaga till ansökan.

I den nationella planen för lokaliseringsstyrning av vattenbruket 2014 strävade man efter att definiera de områden på Finlands kust som bäst lämpar sig för fiskodling. I planen för lokaliseringsstyrning har man till exempel lämnat bort alla vattenområden som ligger närmare än 500 meter från fritidsbosättning. På grund av närheten till fritidsbosättning ingår inte Kläppens fiskodling i de rekommenderade områdena för fiskodling utan den har rekommenderats att avslutas så att produktionen skulle koncentreras till exempel till Österholms enhet. Om detta kan det konstateras att nyttan av att koncentrera uppenbarligen inte skulle ha betydelse med tanke på miljön och vattenkvaliteten, eftersom vattenomsättningen också vid Kläppen är bra och utsläppen snabbt blandas med stora vattenmassor uppenbarligen nästan lika effektivt som vid Österholm. Således lär ingen omedelbar olägenhet orsakas för fritidsbosättningen. I samband med den senaste tillståndbehandlingen motsatte sig inte en endaste fritidsboende läget av någondera fiskodlingen och ingen har under årens lopp heller klagat över verksamheten till miljövårdsbyrån. Dessutom lär det med tanke på vattenutsläpp vara till fördel om produktionen även i fortsättningen tillåts fördelas på två olika ställen som sökanden planerat, eftersom då också belastningen i princip fördelas på ett större område.

Kompletterande material Karta; Läget av Haverön Lohi Oy:s fiskodlingsbassänger och vinterförvaringsplats

Förslag Bygg- och miljönämnden konstaterar följande med anledning av Haverön Lohi Oy:s ansökan om miljö- och vattenhushållningstillstånd, dnr ESAVI/33631/2020:

Haverön Lohi Oy har under årens lopp satsat mycket på att främja miljöaspekter både på sina fiskodlingar och i anslutning till sitt renseri. Fiskodlingarna som man nu ansöker om miljö- och vattenhushållningstillstånd för ligger på områden vars näringsbelastning effektivt blandas med stora vattenmassor och som inte orsakar omedelbara olägenheter för miljön eller grannskapet. Fastän Kläppens fiskodling inte ligger på ett område som rekommenderas i planen för lokaliseringsstyrning, lär detta inte orsaka problem, eftersom rekommendationen beror på ett fåtal fritidsbostäder som ligger i närheten och vars ägare enligt uppgift inte motsatt sig till fiskodling på området.

Notgrunds vinterförvaringsplats ligger närmare fritidsbosättning, men fiskarna

förvaras där under en sådan årstid då bostäderna inte används mycket. De eventuella olägenheterna är därför ännu mer begränsade.

Eftersom företaget inte planerar att utvidga sin verksamhet ser inte bygg- och miljönämnden någon anledning till varför regionförvaltningsverket i Södra Finland inte skulle bevilja Haverön Lohi Oy miljö- och vattenhushållningstillstånd enligt företagets ansökan. Tillståndet kan enligt nämndens uppfattning beviljas tills vidare, eftersom verksamheten uppfyller kraven på bästa tillgängliga teknik och det inte finns några väsentliga nya tekniska lösningar för att förbättra odlingsteknikerna. Tillståndet borde beviljas för åtminstone 10 år från och med att det nya tillståndet vinner laga kraft. Det är inte rimligt att belasta verksamhetsutövaren med en tillståndsbehandling som återkommer med 5–6 års mellanrum.

Nämnden beslutar att föreslå att en ny punkt för kontrollundersökningar grundas i sundet vid Björkholm.

Beslut

Förslaget godkändes.

Delgivning

Regionförvaltningsverket i Södra Finland